

Nhớ “Cà phê Lá Me” Đường Nguyễn Du Ngày Xưa...

Phạm Nga

1. Ngày xưa, những năm 70 nhiều nhưng, loạn lạc lại trùng vào thời sinh viên của bọn tôi ở Sài Gòn. Dù đa số trong bọn đều là con nhà nghèo hay chỉ trung lưu, nhiều bạn phải đi dạy kèm mới đủ tiền mua cours mà học, nhưng bọn tôi lại khá phong lưu, rộng rãi ở cái khoản cà phê.

Chỗ ‘đóng đô’, quán hện quen thuộc thì lu bù. Khi có tiền thì ra cà phê Hân hay Duyên Anh trên đường Đinh Tiên Hoàng, Đakao là gần trường Văn Khoa nhất, đi bộ ra quán dưới cơn mưa nhỏ lại càng thú vị. Lý do nữa là Hân có băng nhạc Paul Mauriat tuyệt vời, Duyên Anh có cô sinh viên cùng ban triết với bọn tôi làm thu ngân, biết bao chàng say đắm! Còn khi thông thả cả hai khoản tiền bạc và thì giờ, cả bọn kéo đến cà phê Hồng ở đường Pasteur, Tân Định. Quán có chị Hồng, chủ quán, tóc để dài thật liêu trai, cà phê thật đắng, nhỏ giọt thật chậm để khách lãng đãng thả hồn theo khói thuốc và nhạc họ Trịnh. Riêng tôi, hể ngồi ở Hồng là hay theo dõi những vết ô trên tường. Khi ghi lại ‘vị trí’ ngã đầu hay ngã lưng, dựa vai của khách uống cà phê, những vết ấy cứ ngang ngang nhau, như thể tất cả những ông khách/anh khách kẻ trước người sau đến quán đều dừng dừng có cùng một cỡ xương sống mỗi mệ, chán chường thời thế và thân phận...

Còn những ngày cạn túi, bọn tôi vẫn thường ung dung đi cà phê – đó là **cà phê ‘lá me’ đường Nguyễn Du**.

Cho đến ngày nay, nằm ngay trung tâm của quận trung tâm thành phố là Quận Nhất, ngã ba đường Đồng Khởi ngày nay (đường Tự Do/Catinat xưa cũ) với đường Nguyễn Du vẫn luôn là khu vực hào nhoáng bậc nhất của Sài Gòn hoa lệ, có mặt toàn những khách sạn, nhà hàng, văn phòng thương mại, ngân hàng... nguy nga, sang trọng.

Vậy mà thời đó, ở ngã ba này, trên một quãng vỉa hè chỉ là sàn xi măng xấu thô, chỗ cao chỗ thấp thuộc đường Nguyễn Du, dưới tán lá những cây me già chợt xuất hiện một hàng cà phê lộ thiên, không bằng hiệu, thuộc hạng bình dân, xập xệ hết cỡ. Tượng Đức Mẹ đứng giữa hoa viên phía trước nhà thờ Đức Bà Sài Gòn, lúc nào đó liếc mắt sang phía phải, thấy cái quán nghèo mặt ở giữa khu phố quá giàu có, hẳn Mẹ không khỏi chép miệng thương xót: “Tội nghiệp, các con ở nhầm chỗ mất rồi!” Quán xập xệ đến mức chỉ bày ra những bộ bàn ghế gỗ tạp cũ mèm, vừa nhỏ vừa thấp. Bàn chỉ đủ ngồi 3-4 người, ghế đầu thì mặt ngồi vừa đủ cho bàn tọa người vóc trung bình, không nên mập và dĩ nhiên loại ghế đầu cao chỉ khoảng 20-25 cm này làm gì có lưng tựa.

Thường thì bọn tôi hay gọi cái quán cóc, pha cà phê vớ ngon không kém cà phê phin này là “cà phê Nguyễn Du”, “cà phê lá me”, có khi hú nhau thật vất vả “Ra lá me nhé!”, “Tụi nó ngồi chỗ lá me đấy!” cũng đủ hiểu. Nhưng, có tên nào khó ưa, được mời cà phê chùa còn ngậm ý phân biệt, xếp hạng cái quán cả bọn sắp kéo đến, hỏi kháy “Cà phê hả? Ghế thấp hay ghế cao?”, thì đương nhiên cà phê lá me thuộc hạng “ghế thấp”, khỏi tranh cãi.

Quán lá me xập xệ, bản dân đến nỗi bọn con trai ngầm chia xẻ nhau một điều kiêng kỵ, tránh không bao giờ rủ mấy nữ nhóm viên hiếm hoi trong nhóm cùng đến quán. Con gái nhà người ta nét na, đảm thắm và thanh tân hết mực. Cứ nhìn các nàng trong áo dài raglan kiêu sa, trang trọng là mình đã phải làm nghiêm, tên nào cũng cố nói năng cho đàng hoàng lịch sự, có rủ đi uống nước thì cũng phải lựa quán xá sang trọng cỡ La Pagode, Hân, Duyên Anh, Cafeteria, Bó Già... mới xứng với các nàng. Ngược lại, làm sao có thể rủ ‘con người ta’ đến cà phê lá me, ngồi lê lét vỉa hè như dân lãng tử bụi đời, vừa khó coi vừa mất giá tiểu thư?

2. Dù sao mặc lòng, ngày giờ này đã nửa thế kỷ trôi qua, hể ngồi nhắc với nhau về quán cà phê lá me đường Nguyễn Du ngày xưa là nhiều người trong bọn tôi đã như sống lại với cùng những kỷ niệm sâu lắng, những hình ảnh, chuyện đời vui buồn lẫn lộn của thời trai trẻ, tất cả từng ghi khắc ở nơi này. Đối với riêng chúng tôi, kỷ diệu là cái quán mộc mạc, không tên tuổi ấy lại là một kho báu lưu giữ những giá trị sâu sắc, vừa về thời gian, sử tính vừa về tinh thần, tình cảm và cảm xúc trong đời sống. Sâu xa hơn, ở tuổi đời xế bóng, một khi bao năm qua dù bị rơi vào tình cảnh thiếu thốn, khó khăn mọi mặt trong nước hoặc cuộc sống lưu vong, chưa thể hội nhập ở nước ngoài khiến tâm hồn ai cũng khô hạn ít nhiều, đám bạn già chúng tôi ngày nay cùng thừa

nhận rằng những ngày được sống trong tâm thức lãng mạn, phóng dật của thời kỳ Cà Phê Lá Me viết hoa ấy mới quý giá và đáng sống làm sao!

- Cái thời mà ở một quán cóc lề đường Nguyễn Du, những buổi chiều gió hiu hiu vừa đủ làm rụng lá me, những chiếc lá nhỏ xíu bay lạc vào tách cà phê, tách trà bình dân, rẻ tiền của bọn sinh viên nghèo.
- Cái thời mà những cơn gió lớn làm rụng hạt những cây sao trên đường Trần Quang Khải, những cái chong chóng tím tím, đỏ đỏ ấy xoay tít trên trời, bay lạc vào những căn gác gỗ tối tàn, nhỏ như lỗ mũi, nơi cả bốn, năm tên sinh viên cùng trọ học. Nghèo nàn, đạm bạc qua ngày, cảm thụ lãng mạn, hơi hoang tưởng..., ngoài ra thì không có gì cấm được đám thư sinh, hàn sĩ ấy nghĩ suy, dẹt mộng lớn cho tương lai, dự phóng giúp ích cho đời bằng kiến thức, chữ nghĩa mà mình đang dùi mài, tích lũy từ ngôi trường cổ kính bao năm?

Rồi tốt nghiệp cử nhân, ra trường, ai nấy tứ tán đi làm chỗ này chỗ nọ, cố gắng thực hiện các dự phóng riêng hay chung mà ngày nào đã từng tranh cãi, bàn luận, ra quyết định chọn lựa... ở cái quán cà phê cóc đơn sơ ấy. Thời sinh viên lãng mạn, đầy hoa mộng coi như đã khép lại tuy cũng có một số người ghi danh tiếp, làm luận án cao học nhưng cũng không thường xuyên đến trường nữa. Cũng có nghĩa là từ đó, bạn bè ít có cơ hội gặp nhau ở trường, để có thể rủ nhau đi cà phê, dĩ nhiên là trở lại cà phê lá me.

Tôi nhớ, chính vào những lúc tụ tập ở cái quán cóc lá me đơn sơ ấy, ngoài những tâm sự thậm thụt, tán dóc vu vơ, nhiều lúc bọn tôi còn bàn đến những vấn đề nghiêm chỉnh về hoạt động chung của nhóm, cả về những chuyện định hướng cả cuộc sống và tương lai của mỗi anh em, như: nên học chuyên về triết Đông hay triết Tây, làm tiểu luận cao học đề tài nào, cùng đào sâu nghiên cứu tư tưởng triết gia nào, quyết định lập nhóm nghiên cứu và ra tờ báo, cần ghi danh thêm bên luật hay chính trị – kinh doanh, không nên nhận tiền tài trợ của tổ chức T....

3. Ngoài chuyện từng làm chứng nhân cho những kế hoạch hoạt động, dự phóng tương lai của đám sinh viên bọn tôi, cà phê lá me còn lưu giữ cả những chuyện tình thật đẹp hoặc thật tội nghiệp. Như có một tên bạn, học cùng ban Triết đông phương như tôi nên rất thân và hiểu nhau. Năm đó, người trong mộng của hắn, như lời tình ca mượn mà “Hỡi người tình Văn khoa...” của Phạm Duy, phải là một tiểu thư yếu điệu thực nữ, áo dài tha thướt, trang trọng rất Á Đông, đằng này lại là một cô nàng vốn học trường đầm, vào Văn Khoa là ghi danh ban Anh văn, cái ngành học à la mode nhất trường thời đó, hay mặc jupe bó đùi rất gợi cảm.

Kẻ thất tình lầm lạc buồn quá là buồn nên đã được tôi và vài các bạn đồng môn khác dẫn đi cà phê để an ủi, khuyên lơn. Gặp lúc cả đám đều cạn túi, bọn tôi chỉ có thể kéo nhau ra cà phê lá me, bình dân, ít tốn. Vậy mà lại hay! Bên tách cà phê vớ, anh bạn thất tình mới bộc bạch nguồn cơn, rằng hắn rất cảm kích khi được bạn bè chia sẻ nỗi buồn riêng tư, nhưng hắn còn đặc biệt cảm ơn bạn bè hơn nữa khi bọn tôi đã dẫn hắn ra cà phê lá me bình dân, rẻ tiền, thay vì là một quán sang trọng, mắc tiền khác, Hân ở Đa Kao chẳng hạn. Lý do là, khi còn mê mải theo đuổi người đẹp trường Tây, hắn từng phải tiện tặn từng đồng từng cắc, nhịn ăn nhịn uống để có tiền mời người đẹp đi uống nước và đã vài lần hắn chọn sân khấu cho màn diễn lấy lòng người đẹp là cà phê Hân cho gần trường.

Rốt cuộc, anh sinh viên nghèo mạt, si mê người đẹp, thật tội là chỉ đưa cô nàng đi uống nước hạng sang có vài lần là đã đi đứt một tháng lương dạy kèm, đành ăn mì gói thay cơm dài dài, hỏi sao có thể lọt vào mắt xanh của người đẹp cho được? Khi đó, để an ủi kẻ thất tình, run rủi bạn bè chỉ đưa hắn đến cà phê lá me bình dân, bụi bặm mà lại hay, vì như đã thấy, tâm hồn đầy sâu, hận của hắn đã lấy lại thăng bằng kha khá. Và khi bạn bè không đưa hắn đến cà phê Hân hay một quán sang trọng nào khác là đã tránh cho hắn khỏi bị những nơi này gợi lại niềm đau của mối hận tình – cả nỗi tủi thân nữa.

Phạm Nga